

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 360/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. G. – V., P., zastúpenej advokátom JUDr. J. K., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 Co 44/2011 z 29. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. G. – V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. januára 2012 doručená sťažnosť Ľ. G. – V., P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy a práva

na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 Co 44/2011 z 29. septembra 2011.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka sa ako navrhovateľka v konaní vedenom Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 28 C 209/2009 domáhala proti odporkyni zaplata sumy 1 327,76 € s príslušenstvom z titulu nezaplata dohodnutej odmeny z mandátnej zmluvy o obstaraní predaja nehnuteľnosti.

Okresný súd na pojednávaní 7. marca 2011 vyhlásil rozsudok, ktorým návrhu sťažovateľky v merite veci vyhovel, ale o trovách konania rozhodol tak, že ich náhradu sťažovateľke nepriznal s odvolaním sa na ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že neúspešná odporkyňa bola v priebehu konania oslobodená od súdnych poplatkov, v dôsledku čoho boli dostatočne zistené jej majetkové pomery.

Proti rozhodnutiu okresného súdu podali obe účastníčky konania odvolanie. Sťažovateľka tak urobila vo vzťahu k časti týkajúcej sa trov konania. Krajský súd o riadnych opravných prostriedkoch účastníčok rozhodol rozsudkom sp. zn. 20 Co 44/2011 z 29. septembra 2011 tak, že prvostupňový rozsudok potvrdil a účastníckam náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Sťažovateľka nesúhlasí s rozhodnutím krajského súdu v časti týkajúcej sa trov konania (s použitím ustanovenia § 150 OSP), ako aj v časti týkajúcej sa náhrady trov odvolacieho konania a považuje ho za porušenie svojich práv zaručených ústavou a dohovorom.

V konkrétnostiach sťažovateľka uvádza: *„Konanie vo veci 28 C 209/2009 nevykazovalo žiadne zvláštne okolnosti, nebolo ničím výnimočné, keďže išlo o spor o plnenie zo zmluvy. Ja predtým, než som podala žalobu na súd, vyzvala som odporkyňu na*

plnenie a to listom z 9. 4. 2008, na ktorý odporkyňa reagovala prostredníctvom svojho právneho zástupcu listom z 21. 4. 2008 pričom v ďalšom období som reagovala ďalším listom zo dňa 17. 9. 2008, kde v záujme predídienia vzniku trov konania som nevyklúčila ani možnosť primeranej zľavy, ale keďže na túto ponuku nebolo reagované, tak som až v januári 2009 podala návrh na vydanie platobného rozkazu.“

Sťažovateľka zároveň uvádza: „Z vyššie uvedeného vyplýva, že s podaním návrhu na súd som sa neunáhľila a odporkyňa mala dostatočný časový priestor na to, aby prípadne aj v splátkach pohľadávku uhradila a keďže na možnosť uplatňovania trov konania bola upozornená, svojim postupom tieto trovy vyvolala. Ja som rovnako v súlade s ustanovením § 150 ods. 1 O. s. p. včas uviedla skutočnosti a dôkazy, na základe ktorých aj súd rozhodol. To že odporkyňa bola oslobodená od zaplatenia súdneho poplatku samo o sebe nie je automaticky dôvodom pre to, aby takýto účastník nemohol byť zaviazaný k náhrade trov konania v prípade jeho neúspechu v spore. Konštatovanie odvolacieho súdu, že kúpnu cenu vo výške 1.300.000,- Sk, ktorú získala odporkyňa za predaj bytu odstúpila svojim rodičom je iba jej tvrdením. Aj v takomto prípade bola nadobudnutá nehnuteľnosť jej rodičmi, ktorá má značnú hodnotu vzhľadom na lokalitu, kde sa táto nehnuteľnosť nachádza a v tejto nehnuteľnosti má bývanie aj odporkyňa...“

Odôvodňovanie nemajetnosti odporkyne s tým, že je študentkou, nie je ešte dôkazom jej nemajetnosti, keďže v čase predaja nehnuteľnosti, v čase začatia konania, ako aj v jeho priebehu odporkyňa pracovala v zahraničí – v A., ktorá skutočnosť bola súdom známa, keďže z tohto dôvodu dvakrát žiadala o odročenie stanovených termínov pojednávania.“

Sťažovateľka krajskému súdu vytýka aj to, že v jej prípade pri rozhodovaní o trovách konania mohol rozhodnúť aj tak, že by priznal iba čiastočnú náhradu trov konania, pretože nepriznaním trov bola sťažovateľka znevýhodnená ako účastník konania a výsledok konania rozhodnutím o trovách bol znehodnotený, keď na vymoženie istiny v sume 1 327,60 € musela sťažovateľka znášať náklady v sume 1 018,01 €.

Sťažovateľka v postupe krajského súdu pri rozhodovaní o trovách konania vidí porušenie zásady rovnosti účastníkov konania, ako aj práva na spravodlivý proces.

Podľa názoru sťažovateľky je odôvodnenie rozsudku krajského súdu vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách odvolacieho konania nepresvedčivé. Vytýka mu, že nezohľadnil princíp zavinenia vzniku sporu.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa článkov 46 ods. 1 Ústavy SR, a základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 Ústavy SR, v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd bolo rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 29. 9. 2011 sp. zn. 20 Co 44/2011 vo výroku o náhrade trov konania porušené.

2. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 29. 9. 2011 sp. zn. 20 Co 44/2011 v časti, potvrdzujúcej rozsudok Okresného súdu v Prešove zo dňa 7. 3. 2011 sp. zn. 28 C 209/2009-108, a to ohľadne výroku o náhrade trov prvostupňového konania, ako aj výroku o nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania, a v rozsahu tohto zrušenia mu vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť sťažovateľke trovy jej právneho zastúpenia v lehote 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd podľa ústavy alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu je odlišný právny názor sťažovateľky na výklad a aplikáciu ustanovenia § 150 OSP, podľa ktorého ak sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Sťažovateľka nesúhlasí s rozhodnutím krajského súdu, podľa ktorého stav u žalovanej bol dôvodom na nepriznanie náhrady jej trov konania, hoci bola v konaní vo veci samej v plnom rozsahu úspešná. Sťažovateľka namieta aj to, že krajský súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil v časti týkajúcej sa rozhodnutia o trovách odvolacieho konania.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd už v minulosti uviedol, že rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

V súlade s čl. 51 ods. 1 ústavy sa práva na súdnu ochranu a v jeho rámci na náhradu trov súdneho konania možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie, t. j. v danom prípade Občiansky súdny poriadok. Ustanovenie jeho § 150 umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia celkom alebo sčasti nepriznal náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorému inak podľa zákona patrí. Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia však môžu byť len okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré zákon neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor pre neobmedzenú a ničím neohraničenú voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, je podľa stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov potrebné prihliadať na osobné, zárobné, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov na oboch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, pričom medze sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 142 ods. 1 OSP).

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Požiadavka ústavne konformného odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa vzťahuje na každý výrok rozhodnutia, teda aj na rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania. Krajský súd v odvolacom konaní preskúmal rozsudok okresného súdu v časti týkajúcej sa výroku o nepriznaní náhrady trov konania a v odôvodnení rozsudku sp. zn. 20 Co 44/2011 z 29. septembra 2011, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, uviedol:

„Odvolací súd v súvislosti s odvolaním navrhovateľky proti napadnutému rozsudku, t. j. konkrétne proti výroku o náhrade trov konania, poukazuje na to, že súd prvého stupňa správne aplikoval ust. § 150 ods. 1 O. s. p. a odvolací súd sa stotožňuje s aplikáciou uvedeného ustanovenia.

Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že je pravdou, že odporkyňa bola uznesením Okresného súdu Prešov zo dňa 30. 11. 2009 č. k. 28 C 209/2009-46 oslobodená od súdnych poplatkov.

Odporkyňa je totiž študentkou P. univerzity bez príjmu, taktiež nie je vlastníčkou žiadneho motorového vozidla a nie je vlastníčkou majetku väčšej hodnoty. Dôvodom hodným osobitného zreteľa v danej veci sú majetkové pomery odporkyne a dopad platenia prípadných trov konania v uplatnenej výške 1.018,01 € (porov. Nález Ústavného súdu ČR I. ÚS 3698/10), a to za stavu, keď odporkyňa hodnotu bytu 1.300.000,- Sk postúpila rodičom za účelom kúpy domu (č. l. 77 spisu). Sociálne dôvody sú najrozšírenejšie dôvody hodné osobitného zreteľa, a preto odvolací súd považoval za dôvodné aplikovať ust. § 150 ods. 1

O. s. p. V tejto súvislosti odvolací súd skúmal aj majetkové pomery navrhovateľky, konkrétne vlastníctvo nehnuteľností LV č..., LV č..., LV č... k. ú. P...

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O. s. p. s poukazom na ust. § 142 ods. 1 O. s. p. a vychádzajúc zo zásady úspešnosti neúspešnej navrhovateľke a odporkyni v odvolacom konaní nebolo dôvodné priznať náhradu trov odvolacieho konania.“

Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ani preskúmať, či v konaní bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, ale je oprávnený posúdiť, či v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy), a tým k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľov. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

V okolnostiach prípadu preto ústavný súd konštatuje, že dôvody hodné osobitného zreteľa zistil krajský súd v majetkových pomeroch a sociálnych dôvodoch žalovanej. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v uznesení sp. zn. 20 Co 44/2011 z 29. septembra 2011 dostatočne odôvodnil, v ktorých okolnostiach na strane žalovanej, ako aj sťažovateľky videl dôvody hodné osobitného zreteľa na aplikáciu ustanovenia § 150 OSP, a dospel k záveru, že jeho skutkové a právne závery nie sú v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania, a preto ich nie je možné označiť za nepreskúmateľné, svojvoľné a vybočujúce z rámca zákonného ustanovenia. Ústavný súd preto nemá dôvod ani oprávnenie prehodnocovať tieto závery a nahrádzať ich vlastnými. Ústavný súd nezistil, že by postup a rozsudok krajského súdu sp. zn. 20 Co 44/2011 z 29. septembra 2011 v časti týkajúcej sa jeho rozhodnutia o trovách odvolacieho konania boli svojvoľné. Krajský súd dostatočne

odôvodnil, z akého dôvodu náhradu trov odvolacieho konania sťažovateľke nepriznal. Právny záver krajského súdu považuje ústavný súd za súladný so zákonom, a preto nemá dôvod tento prehodnocovať, prípadne nahrádzať.

Ústavný súd ďalej uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je ani záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Ústavný súd vo svojej judikatúre viackrát konštatoval, že postup súdu vychádzajúci z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy nemožno hodnotiť per se ako nezákonný (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97) napriek tomu, že nespĺňa očakávania účastníka konania. Z týchto dôvodov bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy postupom a rozhodnutím krajského súdu, ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľka toto v podstate odvodzuje od zásahu do jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Keďže ústavný súd nedospel k záveru, že by postup a rozhodnutie krajského súdu nespĺňalo požiadavky obsiahnuté čl. 46 ods. 1 ústavy, neprichádzalo do úvahy ani konštatovanie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní a napokon ani porušenia čl. 12 ods. 1 ústavy. Aj v tejto časti je teda sťažnosť sťažovateľky zjavne neopodstatnená, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky (zrušiť napadnuté rozhodnutie krajského súdu, vrátiť vec na ďalšie konanie a priznať náhradu trov právneho zastúpenia) nezaoberal z dôvodu, že rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2012